

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 36. De Ioannis Castillii moribus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

CAPUT
XXXIV.
Rochi Gonsalvii vitæ
tenor &
virtutes.

Parentes.

Virginitas.

Officia.

Gonsalvius
septem oppi-
da fundat.

Gonsalvii
virtutes.

ROCHUS Gonsalvius, ut ex authenticis tabulis constat, in Assumptionis urbe nobilibus parentibus ortus, pueritiam pietatis officiis exercuit: adeo in tenera ætate gravis, ut solo aspectu ab levitate coartatos coerceret. Adolescentiam disciplinis sabundè exultam innoxie transegit. Primùm ad aras facienti palmam plebs obtulit in conservatæ virginitatis symbolum, quam Neomystra ex animi modestia gestare renuit. Jam Sacerdoti duorum oppidorum extra patriam cura demandata est. Patriæ subinde restitutus, popularium suorum Ecclesiæ regendæ admotus, summæ integritatis famam adeptus est: quâ permotus Paraquariæ Episcopus, ei suas vices absens demandavit. Verùm dum se ultro peti ab honoribus videret, quadragenario major Societatem Jesu, ubi sciret integris repagulis aditum dignitatibus esse interdictum, ambivit & obtinuit. Adhuc tyroni Guaicurarorum Provincia obtigit, quam cum majore labore quam successu administrasset, domandis Paranensibus Præfectus est: apud quos conditis Jaguapuno & Itapuno oppidis, ad Urvaicam translatus, barbaram gentem patientiâ ac fortitudine ita domuit, ut apud Ibitiraquanos, Piratinienses, Jaguaraitenses, Japeivientes, Caasapaminenses, livisenses & Caaroenses oppidis fundatis multa millia Ethnicorum ad Christi partes traduxerit. Tandem ob Christi imperium dilatatum, Heroum purpuram adeptus, anno ætatis sexagesimo in cœlesti capitolio triumphum meruit. Vir planè in omni parte vitæ suæ mirabilis, indole placidâ & gravi, ita ut ejus facilitas nihil demeret authoritati, nec innata gravitas ab alloquio mortales abstereret. In suscipiendis pro Christo laboribus pie temerarius; in ferendis planè ferreus. Non tantum cupediarum, sed etiam necessarii cibi & somni, plusquam decebat perpetuò laborantem abstinens. Orandi studium ardentissimum cum opere externo ita conjunxit, ut alteri dumtaxat, non utrique studuisse videretur. Urvaicensi & Paranensi missioni iteratò & diu præesse jussus, ex emplo potius quam voce moderabatur. Obedientiæ tenax erat, etiam cum dispendio propriæ æstimationis. Altitudinem animi per hæc maximè ostendit, quòd quamvis magnas res pro Dei gloria amplecteretur, nihil tamen atrogans, nihil superbum præferret. Lactea planè fuit Guaraniæ linguæ eloquentiâ: pro suggestu, quando res ferebat, acrimoniam adhibebat. His virtutibus postaritati & Cælo se commendavit Rochus Gonsalvius trium votorum solemniter in Societate professus, cujus infinita amplificandæ Dei gloriæ cupidò, & laborum in satiabilis fames, necnon demissio animi magnitudini par, ita se in omnium opinis nem insinuavit, ut passim ab domesticis externisque Sanctus appellaretur.

CAPUT
XXXV.
Alfonsi Rodericii vita.

Innocentia.

Erga Christum patientem amor.

CAPUT
XXXVI.
De Joannis Castillii moribus.

Castitas.

AT ALFONSUS Rodericius, Zamortæ in Castella honestis progenitoribus natus educatusque, Societati nomen Villagarcia dedit. Non diu post maximè volenti Paraquaria Provincia obvénit. Confecito studiorum cutriculo Guaicuræis primùm domandis, deinde Paraquariensibus, Ulvaicensibusque ad Fidem & humanitatem convertendis, sedulam operam navavit, donec trigésimo-tertio ætatis anno occumberet. Præter alias animi virtutes sic integritatem coluit, ut, teste Joanne Ferrusino Provinciali, semel acceptam in primo Sacramento innocentia stolam nullius gravis peccati labe infecerit. Christo verò pro nobis passo sic afficiebatur, ut cum ab eodem Ferrusinus percunctaretur, quid esset cur adeo juvenis propè cecutiret? candidè responderit, eam se pari oculorum defectionem ob quotidianas lacrymas, quas sibi Christi patientis meditatio e liceret.

JOANNES Castillius vultu & moribus amabilis, Belmontanâ in urbe Toletani regni, ditibus parentibus, bene ominato Crucis amatoribus die, decima-quarta Septembris, anno millesimo quingentesimo nonagesimo-sexto, natus, Latinas litteras sub Didaco Boroa, postea Paraquariæ Provinciali, in patria didicit. Adolescentis insidiantem pudori muliericulam atrepto fuste fugavit. Alios blandiusculis verbis se appellantes, tanquam pudori noxios, verborum & oris asperitate sæpè arcuit. Compluti philosophiæ dans operam, anno 1614, vigesima-tertia Martii, in Societatem cooptatus est. Martini Religionis tyrocinium notus Eusebio Nierem-

bergio

bergio (quem postea Hispanico Latinoque sermone laudatorem habuit) feliciter posuit. Gelidissimis noctibus procul ab lectulo vestes seponebat, ut postridie per algorem quæritare cogeretur. Nihil de se magnificè loqui auditus est. Omnium amores castissimâ oris venustate & urbanitate ad se alliciebat. Spreto parentum lachrymis, in Paraquariam navigans, triennio integro in Chilensis regni metropoli (In quo regno ejus patrus exercitus Regii instructor erat) latinatam docuit. Inde in Tucumaniam revertens, Æthiopiâ sibi blandientem fortiter abegit. Percorso quadriennali Theologiæ curriculo, & cæteris religionis nostræ experimentis feliciter peractis, ad Urvaicenses missus in plenitudine ætatis, Christi die Veneris, & hora tertia, triumphum meruit. Nierembergus narrat, dum abs se Madrito discederet, in Indiam navigaturus, præfensisse nescio quos animi motus suggerentis venerationem erga Castellum: & exinde nunquam dubitasse, quin magnæ rei amatissimus juvenis cœlitus destinaretur.

SED jam totis remis velisque vertor in Guairaniam, ubi Antonius Ruisius & Franciscus Diastanius, ab superioris anni expeditione reduces, Gualachorum regionem aggressi, inopinatam dæmoni cladem intulere. Regio Gualachorum, quos & Guanianas vocant, inter Taiaobæ refras & Urvaicenses Iguasuanosque populos media, ad usque mare versus Brasiliam latissimè excurrit. Gens omnis, ut linguâ, sic moribus ab Guaranis differt, cum quibus panè continua prælia gerit. Numerosior longè foret, ni domesticis se belligerationibus attererent. Ubi enim hydromelle in circularibus compositationibus incaluerint, oblectamento in furorem verso, obviis quibusque instrumentis in sese insurgunt, ad eò ferociter, ut multi aut feeda vulnera accipiant, aut animam cum crapula & sanguine evomant. Quæ festiuitates cum sæpiùs occurrant, necesse est gentem omnem numero minui. Mortes augent frequentes magi, venena spargere & incantationibus mactare assueti. Crebrum ipsis est cum dæmone commercium. Venatione potiùs quàm agriculturâ se sustentant. Exiguos pagos non longè abs se invicem semotos incolunt. Nullus ad eos hætenùs Religionis Christianæ ergò ititaverat: ventitabant tamen finitimi ad ferrifodinas, quas pauculi Hispani non longè ab Piquirio Paranæ influente exercebant. Igitur cum Gualachi famâ percepissent magnum Taiaobam, cum quo bellum gesserant, abjuratâ feritate, Religioni Christianæ nomen dedisse, ad Ruisium iteratò nuncium misère, significantes aliquot pagorum municipales vitæ Societatem, fundato magno oppido, amplecti velle. Ruisius in Incarnationis colonia cum Francisco Diastanio versabatur, cum id nuncii accepit: quo in socium assumpto, Villaricam difficillimo itinere petrexit. Inde ad Gualachos duo itinera erant: unum, quò per ferrifodinas quinque dierum intervallo ibatur. Alterum, quo adverso Hui-baño per Taiaobæ & campestrium Indorum perpetuò belligerantium terras circumflectebatur: illo Ruisius, hoc Diastanius ingenti cum periculo processit: nam per eas terras aridissimas infestissimas nullus hætenùs penetrarat: primusque, favente Numine, feliciter eò perripuit Diastanius. Cui câpestrium Gualachorum fines ingresso, sexto itineris per solitudinem die, majora pericula se ostentavere: duabus Antropophagorum cohortibus, & non post multò majoribus copiis occurstantibus, à quorum furore atque aliis discriminibus speciali semper Numinis favore se extricans, ad Gualachorum regionis partem peste infectam petvénit. Ubi ingentem infantium numerum, & interprete usûs, quamplurimos adultos nostris Mysteriis priùs imbutos sacris Undis abluit. Antonius verò Ruisius recto, ut dixi, itinere tendens, quinto postquam Villaricam discessit die, Gualachorum fines ingressus, grassante peste multis in locis, pluribus etiam capitibus salutare Aquas infudit. His rebus occupato, Chiquitorum trans flumen Piquirium incolentium nuncii occurrunt, unum de Societate Jesu Fidei Christianæ magistrum & oppidi metatorem sibi concedi postulantes: quos spe alios domum remisit, spondens se eò Sacerdotem missurum, dum sufficientes Indi ad constandum justum oppidum concurrissent. Octo mensibus in peste infectis baptizandis positus, Ruisius & Diastanius tandem ad locum concurrerunt fundando oppido opportunum: quem locum insidebat Cobe

Parentum
conscriptus.

CAPUT
XXXVII.
Gualachi
excoluntur,
& apud eos
Conceptio-
nis oppidum
fundatur.

De Gualachorum
moribus.

TITULUS
IN
HUIUS
MODI
LIBRO
HA
BET
MORIBUS

Gualachi
Socios expe-
tant.

Peste gra-
ssante bap-
tizantur.

Chiquiti
Christiana
legis docto-
res expe-
tant.